

Preek 21 december 2008 – Vierde Advent

ds. R. Koopmans, [e-mail](mailto:), [Jozefkerk Assen](#)

[Genesis 4:17-26](#)

[Lucas 1:26-38](#)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het leven leek wel een paradijs, voor Adam en Eva. Ondanks dat ze daar nu buiten woonden. Twee kinderen, twee jongens. Allebei met een goede baan, in landbouwer en veehoeder. Maar het valt tegen. De een vermoordt de ander. De idylle wordt verstoord.

Zoals is het leven van alle mensen. Een verstoorde idylle. We leven niet meer in het paradijs, maar we leven ook nog niet in het nieuw Jeruzalem. We zitten ergens er tussenin. En telkens doodt de ene mens de andere. De mensheid bestaat uit slachtoffers en daders.

Adam en Eva zijn hun beide zonen kwijt. Abel is dood. Kaïn wordt weggestuurd, naar Nod, een land van niks, ver weg van de hof van Eden. Voor Adam en Eva lijkt alles voorbij.

Bij Kaïn gaat het leven door. Gek genoeg redt de mens het ook nog in een wereld zonder God. Je kunt je erover verbazen. O ja hoor, we redden het wel. We hebben God niet nodig. Mensen krijgen gewoon kinderen, en dat gaat maar door.

En Kaïn had gemeenschap met zijn vrouw, zo staat er. En zij werd zwanger en bracht Henoeh ter wereld. We moeten bedenken: de Bijbel vertelt geen sprookjes van de ooievaar of de boerenkool. De Bijbel weet heel goed waar de kinderen vandaan komen.

Kaïn bouwt ook maar gelijk een stad. Op de groei gemaakt, zeg maar. Gezang 490 past hier wel bij: hier wordt een stad gebouwd, overal om ons heen. Geen vrolijk lied trouwens, een beetje droevig. Van grauw en grijs, fabriek en flat, de mensen worden er ook van steen. Een lied van verlangen ook, naar de stad waar geen zon meer nodig is, omdat de Heer Zelf de zon is.

In Kaïns nageslacht ontstaat cultuur. Jabal heet stamvader van de veehoeders, Jubal stamvader van de muzikmakers. Tubal Kaïn, stamvader van de smeden. Zo bouw je een samenleving op.

Maar die samenleving wordt even hard weer afgebroken. Lamech is niet van de cultuur, maar van de barbarij. Twee vrouwen neemt hij zich. Let op het woordje “nemen”. Adam ontving Eva nog, maar Lamech neemt Ada en Silla.

Lamech is macho. Met zijn gebral maakt hij indruk op zijn vrouwen. Wie mij wat doet, krijgt het zevenenzeventig keer terug. Een krasje betaal ik met de dood.

En zo lijkt de mensengeschiedenis dood te lopen. Toen, en nu en telkens weer. Het loopt dood op de dood. Buiten het paradijs kun je de mensheid verdelen in Kaïns en Abels, in daders en slachtoffers. Nog altijd. Cultuur en cultuurbarbaren. Mensen die bouwen en samen leven en mensen die de boel kapotmaken met hun wangedrag.

Nu, dat was het dan. Gods experiment. De mens, zo goed geschapen op de zesde dag. Het loopt op niks uit. Einde verhaal. Zou je zeggen.

Sommige mensen kijken er zo tegen aan. Déze wereld, daar zet je toch geen kinderen op? Dit leven heeft toch geen toekomst? Zonder hoop leven zij. Zonder licht.

Maar God ziet het anders. God maakt een nieuw begin.

Opnieuw heeft Adam gemeenschap met zijn vrouw, zo lezen we, en ze brengt een zoon ter wereld. Ze noemt hem Seth.

Seth. Plaatsvervanger. Want, zegt Eva, God heeft mij in de plaats van Abel een ander kind gegeven. Ook Eva weet best waar de kinderen vandaan komen. Ze heeft er zelf aan mee gewerkt. Maar toch zegt ze: God heeft gegeven. Elk kind is een geschenk van God. Een nieuw begin.

En, gaat het dan weer fout? Nou nee. Seths zoon heet Enos. Dat betekent gewoon “mens”. Enos is geen wraakgierige schreeuwlelijk als Lamech. Hij is mens, hij wil zijn wie hij is.

En als de mens werkelijk mens is, en niet zijn eigen god. Dan is er ruimte om de naam van de Heer aan te roepen. Dan is er contact met God.

Seth, plaatsvervanger. Een nieuw begin dat God geeft.

Dat verwijst naar het nieuwe testament.

Als de mensengeschiedenis al vele vele eeuwen verder is. En de wereld nog steeds bestaat uit daders en slachtoffers. Dan geeft God opnieuw een nieuw begin.

In de zesde maand, zo lezen wij. Dat is de zesde maand van de zwangerschap van Elisabeth, de oude priester-vrouw. Haar man Zacharias is nog altijd aan het zwijgen, want bij de wonderen van God word je als mens vanzelf stil. Het past je om je mond te houden.

Maar God is nog niet uitgewonderd. De engel Gabriël wordt opnieuw gezonden. Hij heeft het er maar druk mee, als boodschapper. Engelen zijn dienende geesten die op boodschap worden gestuurd.

In het stadje Nazareth in Galilea is een jong meisje, uitgehuwelijkt is ze want zo ging dat toen en zo gaat het hier en daar nog. Aan een afstammeling van David, een zekere Jozef: “de Heer moge toevoegen”. Nu, de Heer gaat dat doen. Toevoegen.

“Gegroet Maria, je bent begenadigd”... Wees gegroet Maria, vol van genade, de Heer zij met u, bidden katholieken nog altijd, en die woorden komen dus uit de bijbel.

Het zijn grote woorden voor een jong meisje, en ze schrikt er dus van: wat heeft dat te betekenen?

En dan komt de boodschap. Nog meer grote woorden. Ze zal zwanger worden en een krijgen. Jezus moet ze Hem noemen. Hij zal een groot man worden. Zoon van de Allerhoogste worden genoemd. God zal Hem de troon van David geven. Tot in eeuwigheid zal Hij koning zijn over het volk van Jakob.

Maria hoort al die woorden niet eens. Ze is blijven steken bij het woordje zwanger. Zwanger. Dat is raar. Maria weet ook heel goed waar de kinderen vandaan komen. Zwanger raak je niet zomaar. “Ik heb nog nooit gemeenschap met een man gehad, hoe zal dat gebeuren, zwanger?” Let wel, Maria zegt niet: hoe kan dat nu? zoals Zacharias. Maar: hoe zal... Maria is niet ongelovig, maar nieuwsgierig.

Nu, de Heilige Geest zal over haar komen en kracht van de Allerhoogste zal haar als een schaduw bedekken. Het kind zal “heilig” worden genoemd en “Zoon van God”.

Als wij zeggen: dat kan toch niet. Dan hebben we gelijk. Het kan ook niet. En het gebeurt doorgaans ook niet. Wij weten heel goed waar de kinderen vandaan komen. Maar daarom is het ook een wonder. Een uniek, eenmalig wonder.

God maakt een nieuw begin. Eén keer grijpt Hij in, in de mensengeschiedenis van verwekkingen en geboorten. En geeft zo de geschiedenis van mensen, van moord en doodslag, van daders en slachtoffers, een beslissende wending. Een wending naar het leven, door een heilig Kind. Het is Gods keuze om het zo te doen.

Voor Maria is er een teken: de zwangerschap van haar oude tante Elisabeth. Daarmee toont God haar: voor Mij is niets onmogelijk.

Maria is bereid. De Heer wil ik dienen. Laat met mij gebeuren zoals u hebt gezegd.

Een nieuw begin. Maria is de nieuwe Eva. Jezus is de nieuwe Seth.

Plaatsvervanger. Plaatsbekleder. Jezus zal de plaats van Abel en van alle slachtoffers innemen door te sterven aan het Kruishout. Plaatsvervangend sterven. Maar hij zal ook in plaats van alle Kaïns en Lamechs zitten op de troon van David, als teken dat het leven overwint. Leven tot in eeuwigheid.

Daarom worden vanmorgen deze kinderen gedoopt, in de naam van Jezus.

Ook wij leven al weer vele, vele eeuwen later.

Elk kind is een nieuw begin. Een nieuw begin voor de ouders, of het nu je eerste is of je tweede of je vierde kind. Seth was Eva's eerste ook niet. Maar wel een nieuw begin. Want ieder mensenkind is uniek. Ieder mensenkind is een wonder van God. Ook al weten we best waar de kinderen vandaan komen, we ervaren het als een Godsgeschenk.

God maakt met ieder kind ook een nieuw begin. Want Hij weet dat ieder mens, en ook ieder kind, weer geboren wordt in die wereld die vol Kaïns zit, en vol Abels. Vol daders en slachtoffers. En we zijn allemaal allebei tegelijk. Dat kun je niet los van elkaar zien. Een wereld ook waar de Lamechs het vaak voor het zeggen hebben. De brutalen de halve wereld hebben.

In die wereld komt God met Jezus. We vieren het straks met Kerst. En Jezus haalt ons weg uit die dodenmars, en begint met ons het lied van het leven. Een kind is niet ten dode gedoemd, maar bestemd voor het leven.

Dát teken hebben we ze vanmorgen gegeven. In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De Vader die hen het leven gaf, de Zoon die voor hen stierf, de Geest die met hen mee gaat, heel hun leven door.

Heel ons leven door.

Aan ons de vraag: verstaan wij dit teken? Doet het wat met ons? Zijn wij, net als Maria, bereid om de Heer te ontvangen, en Hem te dienen?

Dan zijn bij boodschappers van het leven, in een wereld die het stempel draagt van de dood. Dat vraagt heel onze inzet, ook na vandaag. Om met ons kind, met elkaar, de weg te gaan. Een levensweg. Mét God. Het is een keuze.

God hééft gekozen. Het begin is gemaakt, vandaag.

Amen.